

Зустріч через півстоліття

Ірина Човник (Україна)
(Свобода, 17 грудня 1997)

Ірина Човник (посередині) з Ф. Готтесфельд-Геллер і її братом А. Готтесфельдом.

Маючи нагоду, перебуваючи у чудово-казковій країні Ізраїль, я хочу розповісти читачам „Свободи“ про надзвичайно зворушливу подію, що сталася зі мною у моєму житті 20-21-го жовтня цього року.

20-го жовтня, через 52 роки після війни, я зустріла дорогу для мене родину Фаньці Готтесфельд, (нині Фаньці Геллер), яким мій батько Ізидор Соколовський разом зі своєю сім'єю під час Другої світової війни врятував життя, вириваючи їх з рук гітлерівської смерті.

Проживаючи в селі Трійця Тернопільської області, мої батьки від 1942 року переховували цю сім'ю яка складалася з чотирьох осіб: батька, матері і двох дітей — дочки Фаньці і сина Артура.

Не думаючи про своє власне життя, про життя своїх дітей, наражаючи їх на смерть, мій батько як міг рятував родину Фаньці Геллер, ділячись з ними останнім кусочком хліба. То були дуже тяжкі роки, була війна, був голод, холод, різні хвороби.

Мій батько, був людиною надзвичайно доброї душі і серця, він добре знав, що Готтесфельд на той час був людиною бідною і він не мав надії, що той йому чимось віддячиться, але продовж двох років війни він старався тримати це в таємниці, переживати страшений страх щодня за життя своїх дітей, але рятувати від смерті інших.

Я, будучи ще малою дитиною, — мала на той час лише сім років, — хоч мені і про це не розповідали мої батьки, я догадувалася, що в нашій хаті, що в нашій стайні є чужі люди, бо чула вночі їхні розмови, чула як вони виходили з своєї схованки, щоб щонебудь перекусити або хоч подихати свіжим повітрям.

Коли мої батьки зрозуміли, що я про все ніби здогадуюся, вони мені сказали, що до нас приїхали далекі родичі, про які не можна нікому нічого розповідати. Але моя дитяча свідомість підказувала, що це зовсім не так, що це зовсім щось інше. Розуміючи, що це значить, я дуже по дитячому переживала цілими днями, я насторожено спостерігала за всім, що робилося в селі. Я переживала і заглядала чи не появилися де на той час в селі німецькі поліціанти.

Я згадую і дуже добре пам'ятаю Фанцю Геллер. Вона, будучи ще такою молоденькою гарною дівчиною, переживала такі страшні часи, вона ховалася між стіною і

підчути, де можна було тільки стояти, не повернутися, не присісти. Вона так мусіла там стояти поки був хтось чужий у хаті і лише коли той виходив, вона також могла на пару хвилин вийти. Ту схованку мама засувала занавіскою.

Хоч мені мама і нічого не говорила, я як почувала що гавкав наш пес, то скоренько підбігала і сідала біля тої схованки, бо розуміла, що хтось чужий йде до нас і якщо я там буду сидіти, то до цієї схованки ніхто не підійде. А сама від страху я дрожала. У сусідстві з нами жили дуже погані люди, які постійно вночі і вдень слідкували за нашою хатою і тому дуже скоро слух про те, що Соколовський Ізидор переховує жидів, поширився серед людей в селі.

Це привело до того, що одного дня до нас наїхали ціле подвір'я нінецьких поліціантів. Я пам'ятаю як то було страшно. Мені мама сказала, щоб я йшла до дітей і я пішла з дому, боячись і плачучи. Не було вдома і батьків, лише поліціанти господарювали цілий день, все перевертали і шукали. Лише пізно ввечері мене знайшла і привела додому мама. Вдомі на подвір'ї, в стайні, все було поперевертано, як після війни, просто страшно згадати. Я пригадую, як я дитячими очима страху, заглядала щоб побачити де є Фаньця, її брат, її родичі.

У той час я дуже любила Фаньцю, тому вона мені і так запам'яталася. Звідкись прийшов вже і батько. Я тоді зрозуміла, що хоч поліціанти шукали родину Фаньці цілий день, вони їх не знайшли. Тато так придумав ту схованку, що знайти їх було трудно. Та схованка була зроблена в стайні коло корови, туди треба було лізти через вузьку дірку і якось там мучитися деякий час.

Поліціанти пішли з нашого дому, але вони пообіцяли, що ще повернуться, бо були впевнені, що в нас таки хтось переховується. Але більше вони не появлялися. Коли батьки впевнилися, що загроза вже минула, то почали кликати Готтесфельців, щоб вже вилазили з тієї схованки, але вони чомусь сиділи і далі тихо-тихо. Мабуть вони не вірили, що вже немає нікого і просто боялися вилазити з тієї діри. Пам'ятаю, що не спали ми тоді цілу ніч і було дуже страшно.

Так і було врятоване життя родини Фанці Геллер.

З того часу минуло 52 роки. Мої батьки переїхали жити в другу місцевість. На сьогоднішній день вже немає живих наших батьків, але є ще їхні діти, їхні внуки. Мені тепер 60 років, Фаньці 70 років. Вже минуло два роки як Фаньця розшукала мою сім'ю, дякуючи добрим людям. Ми обидві дуже щасливі за себе і за своїх батьків, які, на жаль, не дожили до сьогоднішнього дня.

20-го жовтня відбулася наша зустріч. Я приїхала на запрошення Фаньці, її чудових дітей і внуків разом зі своїми сином Борисом. Ця зустріч через півстоліття, зустріч щастя, радості і сліз. Ця зворушлива зустріч була заповітною мрією мого батька, який усе життя мав надію, що Фаньця нас знайде, як не його самого, то хоч його дітей.

Ідучи на зустріч, я дуже тяжко переживала хвилюючі моменти в своєму житті, бо їхала на запрошення до людей, яких я майже не знала, їхала до чужого краю, в якому я ніколи не думала бути.

В перші хвилини нашої зустрічі я зрозуміла, що саме Фаньця, її чудові діти — син і дві дочки, її внуки, її брат Артур, що це люди великої людської доброти, які віднеслися до нас з великою повагою і вдячністю.

Ми взаємно всі щасливі.

21-го жовтня в Єрусалимі відбулася урочистість з нагоди вшанування пам'яті мого батька Ізидора Соколовського. Його ім'я внесено до списку праведників світу. Мені було вручено папку з присвоєнням батькові праведника світу і медалю.

Я дуже щаслива за себе і за батька. Від усієї душі хочу подякувати дорогим Фаньці, її синові, її братові, дочці, а також всім тим, хто поміг нам у зустрічі, хто поміг у підготовці і проведенні урочистостей вшанування пам'яті мого батька.

Бажаю, щоб ніколи більше в історії людства не повторилися такі страшні нещастя війни.